

NOTAT

Til: Miljø- og klimaudvalget

Dato: 24. juni 2022
Carsten Bagge

Forslag til ny og forbedret regulering/lovgivning på råstofområdet

Store udfordringer med at finde nye steder at grave råstoffer bevirker, at Region Hovedstaden har vanskeligt ved at overholde råstoflovens krav om forsyningssikkerhed. På den baggrund har Region Hovedstadens miljø- og klimaudvalg ønsket forslag til en ny og forbedret regulering af råstofområdet, der vil medvirke til en mere bæredygtig råstofforsyning.

1) Råstoflovens krav om en 12-års forsyningshorisont med råstoffer er ikke realistisk for regionerne i fremtiden

Råstofplanen udarbejdes på grundlag af en kortlægning og skal omfatte en periode på mindst 12 år, jf. råstoflovens § 5a, stk. 1. Det er regionsrådet, der er ansvarlig for at udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Det vurderes imidlertid ikke at være realistisk, at hver region i fremtiden vil kunne opfylde kravet om udlægning af graveområder, der sikrer 12 års forsyning med sten, sand og grus i alle kvaliteter.

Særligt i Region Hovedstaden er der udfordringer med at kunne overholde råstoflovens krav om en forsyningshorisont på minimum 12 år. Dette skyldes dels, at der kun er få og små forekomster af specifikke materialer (grove fraktioner) på regionens areal. Og derudover er der udfordringer i forhold til demografien, idet 33 % af Danmarks befolkning bor på 4,6 % af Danmarks areal. Samtidig har Region Hovedstaden det næsthøjeste råstofforbrug i landet kun overgået af Region Midtjylland. Det skyldes, at hovedstadsområdet har en høj befolkningstilvækst og er i konstant udvikling med store bygge- og anlægsarbejder som konsekvens.

- ➔ Der bør arbejdes for en ændring af råstofloven, som fastlægger et krav til regionerne om at koordinere og sikre en råstofforsyning til *alle dele af landet* på tværs af regionsgrænser.

2) Husholdningen med råstoffer bør optimeres

Der er desuden et behov for, at lovgivningen understøtter en bedre ressourceudnyttelse i hele værdikæden fra produktion til forbrug af råstoffer (råstoflovens §1 og §4). I den gældende lovgivning er der en ikke udnyttet hjemmel (§4 i råstofloven) om, at miljø- og fødevareministeren kan fastsætte regler om mængden og kvaliteten af de råstoffer, der må anvendes ved udførelsen af bygge- og anlægsarbejder, samt at der ved udførelsen af bygge- og anlægsarbejder skal anvendes affalds- eller erstatningsprodukter eller ske genanvendelse.

- ➔ Det bør gennem ændring af råstofloven sikres, at regionerne får hjemmel til at stille krav om, at de forskellige kvaliteter af råstoffer benyttes til det rette formål. Dette skal følges op af et krav om, at indvinde/vognmænd/købere af råstoffer skal præcisere, hvad de købte produkter skal benyttes til og hvor. Dette kan sammenlignes med kravene på jordanvisningsområdet, hvor myndighederne skal orienteres om, hvor jord flyttes hen, og hvad det skal bruges til jf. jordflytningsbekendtgørelsen.

Herudover bør miljøministeren omsætte den uudnyttede hjemmel i råstoflovens §4 vedrørende anvendelse af affalds- eller erstatningsprodukter til nye krav til bygge- og anlægsbranchen.

3) Færdig gravede råstofgrave skal være til gavn for natur og borgere i lokalområdet

I dag skal en råstof tilladelse indeholde en af regionen godkendt plan for efterbehandlingen af råstofgraven, men det er i udgangspunktet lodsejeren, der bestemmer, hvad der skal ske med arealet efterfølgende. Der kan eksempelvis ikke stilles krav om offentlig adgang.

- ➔ Regionerne bør via ændring af råstofloven eller planloven få bemyndigelse til at kræve, at et areal efter endt råstofindvinding skal efterbehandles til natur og evt. med et rekreativt formål gennem tildeling af en regional plankompetence.

4) Kompensationsordning – en mere fair balance mellem fordele og ulemper ved råstofindvinding gennem compensation til naboer og til lokalområdet

Fordele og ulemper forbundet med råstofindvinding er ulige fordelt - det er råstofindvinderen og lodsejeren, der får den fulde økonomiske gevinst ved indvindingen, mens de omkringboende og lokalsamfundet må leve med støj og støv fra indvindingen og gener fra trafikken med tunge køretøjer. Herudover kan etablering af råstofgrave også medføre en økonomisk udfordring i de berørte kommuner, hvor et øget pres på de lokale veje stiller krav om udbygning

af småveje, etablering af omfartsveje eller etablering af cykelstier for at sikre trygge skoleveje.

- ➔ Der bør arbejdes for en ændring af affalds- og råstofafgiftsloven, som gør det muligt at etablere en kompensationsordning, der tilgodeser de omkringboende, lokalsamfundet og de berørte kommuner. En øget råstofafgift vil kunne benyttes til at dele fordele og ulemper mere ligeligt gennem etablering af en kollektiv ordning, der sikrer bedre vilkår i lokalområdet. Råstofafgiften kunne for eksempel bruges til omlægning af veje, cykelstier mv. for at reducere gener og øge trafiksikkerhed, og til vedligehold og pleje af natur og rekreative arealer i de færdigbehandlede råstofgrave. Det kunne ske ved at føre en del af provenuet fra en øget råstofafgift til de berørte kommuner eller en økonomisk kompensation til naboer.